

BIRUTĖ KABAŠINSKAITĖ

Vilniaus universitetas
birute.kabasinskaite@flf.vu.lt**Filologinės analizės reikšmė
kai kurių žodžių kilmės aiškinimui:
lie. *aukauti*, *auka* bei *aukas* kilmė**

Kad etimologui labai svarbi filologinė tekstologinė analizė, yra rašęs ir gražiai parodęs Vincas Urbutis (plg. jo straipsnį apie *spartas* – *Baltų etimologijos etidai* 1981, 222). Ši teiginį puikiai iliustruoja dabar įprastų lietuvių kalbos žodžių *auka*, *aukoti* atvejis. Apie lietuvių kalbos žodžio *aukà* ‘sacrificium’ kilmę rašyta nemažai, bet prie vieningos nuomonės taip ir neprieita. Daugelis XX amžiaus antrosios pusės kalbininkų (J. Palionis, A. Girdeinis, V. Mažiulis ir kt.) neigė Kazimiero Būgos aiškinimą, jog *aukà*, *aũkas* esą Simono Daukanto neologizmai, sporadiniai fonetiniai žodžių *alkà*, *aũkas* ‘šventvietė, atnašavimo vieta’ (plg. *aũkos*, *aũko kalnas*) variantai (dėl tarmėse pasitaikančio *al* kitimo į *au*), kuriems Daukantas suteikęs savarankiško žodžio statusą ir specialesnę reikšmę. Akstinas rasti naujoms žodžio *aukà* etimologijoms buvo Jono Palonio paskelbti duomenys, jog *aukà* reikšmė ‘sacrificium’ rastas XVIII amžiaus rankraštyje *Contiones litvanicae*, taigi tai iš tiesų nesąs Daukanto išradimas.

Pranešime dar kartą įvertinami *Contiones litvanicae* duomenys. Tikėtinausias *aukàuti* ‘sacrificāre’, *aukà*, *aũkas* ‘sacrificium’ kilmės aiškinimas, pranešėjos nuomone, vis dėlto sietinas su Simonu Daukantu, tai matyti iš detalios jo ir kitų susijusių tekstų analizės.